Eduskunnan talousvaliokunta
TAV@eduskunta.fi

VNS 6/2025 vp
Talousvaliokunta 23.10.2025

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Fingrid Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoselonteosta.

1 Johdanto

Fingrid toimii Suomen kantaverkkoyhtiönä ja vastaa sähkön siirron varmuudesta ja valtakunnallisesta järjestelmävastuusta. Yhtiön näkökulmasta sähkön toimitusvarmuus, sähköjärjestelmän hallittavuus sekä energiainfrastruktuurin suojaaminen muodostavat yhteiskunnan toimintakyvyn perustan kaikissa turvallisuustilanteissa.

Selonteko tarjoaa ajankohtaisen ja kokonaisvaltaisen kuvan muuttuneesta turvallisuusympäristöstä. Fingrid pitää tärkeänä, että sisäisen turvallisuuden tarkasteluun on sisällytetty kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja häiriönsietokyvyn parantaminen, mutta näiden osalta selonteko kaipaa täsmennystä erityisesti poikkeusolojen johtamisen, yhteistoimintamallien ja varautumisen ohjausrakenteiden osalta.

2 Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja yhteistoiminta (luku 3.7)

Sähkönsaanti on yhteiskunnan muiden kriittisten toimintojen edellytys. Pitkäaikainen keskeytys lamaannuttaisi myös vesihuollon, lämmönjakelun, liikenteen, maksuliikenteen ja tietoliikenteen – sekä näiden varautumistoimet.

Fingrid katsoo, että:

i. sähköjärjestelmän hallinnan kokonaisvastuun poikkeusoloissa tulisi olla mahdollisimman selkeä ja määrittää lainsäädännössä siten, että
ii. kantaverkkoyhtiön mahdollisuudet toimia järjestelmävastuullisena toimijana viranomaisten ja muiden kriittisten sektoreiden kanssa voidaan varmistaa, ja
iii. varautumisen koordinointia tulisi käsitellä yhtenä sisäisen turvallisuuden painopisteenä, ei vain teknisenä yhteistyökysymyksenä.

Selonteko tunnistaa puutteita viranomaisten materiaalivarautumisessa. Fingrid katsoo, että tämä havainto tulisi laajentaa koskemaan myös energia-alan infrastruktuuria ja infrastuktuurin käyttämisen toimintaedellytysten varmistamista:

Ehdotuksena:

i. Huoltovarmuustoimien suunnittelussa tulee ottaa huomioon sähköjärjestelmän ja sähkömarkkinoiden eri osapuolten operatiivisen toiminnan varmistaminen ja priorisointi. Tämä koskee poikkeusoloissa erityisesti sähköjärjestelmän käytönvalvonta- ja markkinatoiminnan järjestelmiä ja valvomoita sekä sähkön tuotannon ja siirron korjaus- ja rakentamistoimintaa.
ii. Kriisiajan rakentamiseen ja maankäyttöön liittyviä lupa- ja teknisiä vaatimuksia on voitava joustavoittaa tilanteen mukaisesti.

Eduskunnan talousvaliokunta
TAV@eduskunta.fi

iii. Valtioneuvoston tulisi ohjata eri hallinnonalojen varautumista siten, että kriittiset energia- ja tietoverkot säilyvät toimintakykyisinä kaikissa oloissa.

Fingridin havaintojen mukaan nykyinen sähkömarkkinalakiin ja Energiaviraston päätöksiin perustuva taloudellinen sääntely ei tue varautumistoimien pitkäjänteistä toteutusta ja heikentää yhteiskunnan riskinsietokykyä kriisitilanteissa:

i. Nykyinen valvontamalli rajoittaa varavoiman lisäinvestointeja, polttoaine- ja varaosavarastoja sekä varautumisen kustannuksia.
ii. Selonteossa olisi perusteltua todeta, että varautumisen ja huoltovarmuuden investointiedellytykset tulee turvata sääntely- ja rahoitusjärjestelmissä.

Selonteossa korostetaan viranomaisten ja kriittisen infrastruktuurin toimijoiden yhteistyötä, mutta Fingrid katsoo, että yhteistoimintamallin ja johtamisjärjestelmän suunnittelu poikkeusoloihin tulisi nostaa selkeäksi kehittämiskohteeksi. Käytännön kriisitilanteissa yhteinen tilannekuva, tiedonvaihto ja toimintojen koordinointi ovat keskeisiä sähköjärjestelmän hallinnan ja muiden kriittisten toimintojen jatkuvuuden turvaamiseksi.

Fingrid ehdottaa, että:

i. selonteon jatkotoimissa luodaan ohjaava kehys viranomaisten ja kriittisten toimijoiden yhteiselle tilannekuvalle ja johtamisjärjestelmälle,
ii. arvioidaan laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) kriittisen tiedonvaihdon näkökulmasta, ja
iii. varmistetaan, että viranomaisten ja yksityisten toimijoiden välinen tiedonvaihto kriittisissä verkostoissa on mahdollista myös poikkeusoloissa.

Energiahuollon resilienssin varmistamiseksi Fingrid korostaa, että:

i. Suomen tulee varmistaa riittävä, alueellisesti hajautetun ja joustavan säävarman energiantuotannon määrä esimerkiksi luomalla edellytyksiä investoinneille monipolttoaineisiin voimaloihin sekä varmistamalla edellytyksiä energiainfrastruktuurin materiaalien hajautettuun varmuusvarastointiin.
ii. Nämä toimet oikein toteutettuna parantavat normaaliolojen sähkömarkkinoiden toimivuutta sekä varman, edullisen ja puhtaan sähkön myötä houkuttelevaa investointiympäristöä ja siten vahvistavat kriisiajan huoltovarmuutta.
iii. Selonteon jatkotyössä tulisi varmistaa, että energiahuollon resilienssin kehittäminen kytketään osaksi sisäisen turvallisuuden strategisia tavoitteita.

3 Viestintä sisäisestä turvallisuudesta

Selonteossa kuvataan hyvin siviiliväestön suojaamiseksi tehdyt toimenpiteet. Siviiliväestön siviilivalmiutta ja väestönsuojelua on Suomessa johdonmukaisesti ylläpidetty muun muassa kattavalla väestönsuojajärjestelmällä. Geopoliittisen turvallisuustilanteen muututtua ihmisten omatoimista varautumista ja siitä viestimistä kannattaisi kuitenkin tehostaa erityisesti kansalaisiin suuntautuvalla viestintäkampanjalla. Ruotsissa on muun muassa toteutettu vuonna 2024 tämäntyyppinen viestintäkampanja, jossa kansalaisia opastetaan varautumaan erityyppisiin kriiseihin.

Eduskunnan talousvaliokunta
TAV@eduskunta.fi

4 Yhteenveto

Fingrid pitää valtioneuvoston selontekoa kokonaisuutena perusteltuna ja ajantasaisena.

Yhtiö kuitenkin ehdottaa, että selonteon jatkotyössä:

i. täsmennetään kriittisen infrastruktuurin yhteistoiminta- ja johtamismallit,
ii. arvioidaan lainsäädäntöä kriittisen tiedonvaihdon ja varautumisen näkökulmasta,
iii. huomioidaan taloudellisen sääntelyn ja varautumisen välinen yhteys, sekä
iv. vahvistetaan energiahuollon ja sähköjärjestelmän asemaa sisäisen turvallisuuden selkärankana.

Jakelu TaV

Tiedoksi Fingrid kirjaamo